

Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet
Postboks 8036 Dep
0030 Oslo

Deres referanse

Vår referanse
12/00316-3

Vår dato
20.09.2012

Hørings svar - NOU 2012:5 Bedre beskyttelse av barns utvikling

Fellesorganisasjonen (FO) organiserer 26500 barnevernpedagoger, sosionomer, vernepleiere og velferdsvitere. Mange av disse arbeider innenfor barnevernet. FO mener det er et svært viktig arbeid som er lagt ned i NOU 2012:5 *Bedre beskyttelse av barns utvikling*. Dette dokumentet er godt forankret i fagkunnskap, og understreker barnets beste som det mest sentrale prinsippet i norsk barnevern. Utvalgets faglige fokus er rettet mot hvordan barns utvikling skjer i samspill med omgivelsene, og med bakgrunn i dette uttaler utvalget seg om hva som er utviklingsstøttende omsorgsbetingelser for barn. Etter FOs syn er NOU 2012: 5 et viktig bidrag inn i videreutviklingen av barnevernet.

Overordnede innspill

FO støtter innføringen av et nytt prinsipp, omtalt som prinsippet for utviklingsstøttende tilknytning. Gjennom dette støttes også de faktorene som oppstilles som terskel for vurdering om omsorgsovertakelse. Vi vurderer at fokuset som prinsippet representerer også hører hjemme i undersøkelses-/kartleggings- og oppfølgingsarbeidet som barnevernet kontinuerlig bedriver, fordi det sikrer et fokus på barnets erfaringer og utviklingsbehov.

FO støtter hovedintensjonen i forslagene i NOU 2012: 5. Utvalget har kommet med mange gode anbefalinger som etter vårt syn både vil kunne bidra til å styrke det faglige innholdet og kvaliteten i barnevernet, og være en rettesnor i det barnevernfaglige arbeidet som sikrer fokus på barnet.

Regjeringens nylige fremlagte forslag om et forsvarlighetskrav i barnevernloven underbygger behovet for innholdet i NOU 2012: 5, noe vi mener er viktig for å bygge ytterligere kvalitet i barneverntjenestene. I den sammenheng mener FO, slik som utvalget, at barnevernloven må gjøres til en rettighetslov for barna. Videre må de faglige premissene som NOU 2012: 5 redegjør for og foreslår innført, gjenspeiles når utdanningene som kvalifiserer for arbeid i barnevernet nå skal utvikles, jf. NOU 2009: 8 om kompetanseutvikling i barnevernet og Stortingsmelding nr. 13 2012 om velferdsutdanningenes utvikling.

FO

Besøksadresse:
Mariboestgt. 13
0183 Oslo

Postadresse:
Pb. 4693 Sofienberg
0506 Oslo

Telefon:
02380

Telefaks:
94 76 20 18

e-post:
kontor@fo.no

www.fo.no

Bankgiro:
9001.08.35674

Bankgiro kontigent:
9001.08.71394

Foretaksnr.:
870 953 852 MVA

Barneverntjenesten trenger gode rammebetingelser for å utøve sitt barnevernfaglige skjønn. NOU 2012: 5 bringer viktige faglige perspektiver og lovforslag som bidrar til dette. Samtidig er det et stort behov for at samfunnet avsetter de nødvendige ressurser for å realisere alle barns rett til en god oppvekst. FO har ikke foretatt en fullstendig vurdering av økonomiske og administrative konsekvenser av utvalgets anbefalinger. For å sikre barneverntjenesten de nødvendige rammebetingelsene for å ivareta utsatte barn og unge vil vi imidlertid understreke nødvendigheten av at slike grundige analyser gjøres.

I dette høringssvaret vil vi komme med kommentarer og innspill til noen av anbefalingene. Disse knyttes til kapitlene anbefalingene fremkommer i. Anbefalingene vi eksplisitt ikke kommenterer, støtter vi. Til sist vil vi kommentere ulike forhold når det gjelder kunnskap, kompetanse og forskningsbehov.

Kapittel 2

Utvalget anbefaler i sitt sammendrag at det bør utredes om fylkesnemnda skal omgjøres til en familiedomstol for alle saker relatert til barn, unge og familier. Antall saker med barne- og familierelatert tematikk er økende i det norske rettsystemet, og det krever økt og styrket kompetanse hos de som skal ta avgjørelser. Med bakgrunn i dette, og at nesten halvparten av alle omsorgsovertakelser ankes til tingretten, samt at det jevnlig kommer sterk kritikk av domstolens barnefaglige kompetanse¹ støtter FO dette forslaget.

Kapittel 5

FO mener at barneverntiltak skal være så differensierte og varierte at de kan tilpasses den enkeltes behov. Barnevernet må ivareta så vel et barneperspektiv som et levekårsperspektiv. Utgangspunktet for en barnevernfaglig vurdering av tiltak skal være barn, unges og deres familiers individuelle behov. Det betyr at et kunnskapsbasert barnevern kan tilby et mangfold av metoder og barnevernfaglige tilnærminger som ivaretar det barnevernfaglige skjønnet den enkelte saksbehandler skal og må utøve. Det betyr at satsning i midler til fag- og tiltaksutvikling fra departementets side må være bredere enn den har vært i dag². FO mener at evidensbaserte tiltak skal være en del av tiltaksmangfoldet i barnevernet. Vi stiller likevel spørsmål ved vektleggingen av evidensbaserte tiltak som hjelpetiltak i utvalgets rapport. Dette gjelder særlig anbefalingen om at *alle endringstiltak som benyttes i barnevernet gjøres til gjenstand for vurdering og beskrives i Ungsinn – databasen*, samt forslaget om at *myndighetene anvender Ungsinn – databasen som grunnlag for beslutninger om implementering og spredning av endringstiltak i barnevernet*.

For det første mener FO at det er bekymringsfullt at Ungsinn – databasen kategoriserer de ulike evaluerte tiltak og metoder på en slik måte at det kun er det som i dag forstås som evidensbaserte tiltak som får stempelen dokumentert virksomt. Dette gjøres uten å si tydelig fra om at det er snakk om en statistisk evidens. *Statistisk evidens fokuserer på generalisering og prediksjon. Statistisk*

¹ Se for eksempel Kate Mevik og Fritz Leo Breivik (2012) *Barnefordeling i Domstolen – når barnets beste blir til barnets verste*.

² Jf NIBR – rapport 2011:25 *Den vanskelige samhandlingen*

evidens mener å utsi noe om at fenomenet med en viss grad av statistisk sannsynlighet vil gjenta seg under identiske betingelser. Avvik fra definerte prosedyrer og fremgangsmåter vil "forstyrre" den statistiske evidensen³.

Det er altså ikke slik at man kan slutte fra effekt på makronivå til mikronivå, og dermed konkludere at tiltaket vil være virksomt for den enkelte. Det er fortsatt den barnevernfaglige vurderingen av barn, unge og deres familiers individuelle behov som må ligge til grunn for valg av tiltak, eller måte man ønsker å arbeide på. Det er ikke metoden i seg selv som sikrer at man får til endringsarbeidet som er nødvendig. Den aller viktigste forutsetningen for å få vite om tiltak som settes inn er virksomme, og skaper den ønskede endringen, er gode evalueringer. Gode evalueringer må gjøres ofte og med dem det gjelder som fremste aktør. Evalueringer som bringer et barns situasjon fremover forutsetter videre gode og konkrete mål for endring.

For det andre påvirker utvalgets anbefaling om at *alle endringstiltak som benyttes i barnevernet gjøres til gjenstand for vurdering og beskrives i Ungsinn – databasen* den enkelte kommunes mulighet til selv å utvikle endringstiltak som er tilpasset lokale behov. FO sin bekymring er at konsekvensene av å følge denne anbefalingen, slik Ungsinn - databasen er lagt opp i dag, vil gjøre at man får en ensrettet måte å tenke barneverntiltak på som ikke er til barn og unges beste. Det er ikke slik at lokal og spesifikk kunnskap er mindre evident enn den statistisk generaliserbare. Den er imidlertid annerledes konstruert. Dette kan imidlertid øke sjansen for at kunnskapen er nyttig lokalt, i arbeidet med det enkelte barnet og den enkelte familie⁴.

En tredje utfordring ved anbefalingene om bruk av Ungsinn – databasen er at det legges føringer om at den enkelte saksbehandler eller andre barnevernarbeidere ikke selv kan utføre endringsarbeidet. FO mener dette er problematisk fordi det undergraver det barnevernfaglige skjønnet som er helt nødvendig for å sikre at barn, unge og deres familier får individuelt tilpassede tiltak.

FO ønsker at barnevernet skal ha et ressursperspektiv i sitt oppfølgings- og tiltaksarbeid. Det betyr at barnevernet må ha et fokus på både personlige og materielle ressurser som finnes, og ikke finnes, i familien og rundt barnet. Det vil si at barnevernet ser barnet i sin kontekst. For eksempel vil et kultur- og klasseperspektiv være sentralt. Å se barnet i sin kontekst handler også om hvordan man legger til rette for at barnet kan medvirke i egen sak.

Når det gjelder hjelpetiltak, og spesielt endringstiltak, er det å ha et ressursperspektiv viktig for å bistå foreldre til å nyttiggjøre seg endringstiltak. Samtidig som man har fokus på kvaliteten i relasjonen mellom foreldre og barn, må man også legge til rette for at foreldre kan få et rom for utvikling. Læring og foreldrenes evne til å endre sine måter å gjøre ting på vil ofte påvirkes av for

³ Side 3, Jan Storø, Vigdis Bunkholdt og Erik Larsen. "Er institusjonen alltid et onde, og familien alltid et gode?" *Tidsskriftet Norges Barnevern*, nr. 3/2010, Vol 87

⁴ Side 3, Jan Storø, Vigdis Bunkholdt og Erik Larsen. "Er institusjonen alltid et onde, og familien alltid et gode?" *Tidsskriftet Norges Barnevern*, nr. 3/2010, Vol 87

eksempel konstant stress over dårlig økonomi eller en bosituasjon som ikke er egnet for barnefamilier. En slik tilrettelegging bør barnevernet gjøre i samarbeid med foreldrene og andre aktuelle instanser. Kommunens "voksentjenester" må sikre at de også innehar et barne- og familiebarneperspektiv som både kan bidra til å forebygge barnevernssaker, og sikre god og helhetlig hjelp til familiene som trenger barnevernet.

Anbefalingen om at fylkesnemnda skal kunne pålegge hjelpetiltak støttes av FO. Vi vet at barneverntjenesten har utfordringer med at foreldre takker nei til hjelpetiltak barnet og/eller familien har behov for. Vi er derfor enig med utvalgets vurderinger om at det i gitte situasjoner må være barnets rett til hjelp for å få en god nok omsorgssituasjon som skal være styrende, og at foreldre derfor kan pålegges ulike typer hjelpetiltak av fylkesnemnda.

Kapittel 6

FO støtter utvalgets grunnsyn om at det primært er foreldrene som skal ha omsorgen for sine barn. Likevel er det en kjensgjerning at ikke alle barn får god nok omsorg fra sine foreldre. I den forbindelse har utvalget etablert et nytt sentralt prinsipp for barnevernets arbeid, prinsippet om å sikre utviklingsstøttende tilknytning for barnet. FO mener dette vil utvide barnevernets faglige handlingsrom til å gi bedre hjelp til utsatte barn og unge, og gir samtidig et faglig og kunnskapsbasert grunnlag for det barnevernfaglige arbeidet.

Omdreiningspunktet i barnevernloven er prinsippet om barnets beste. Skivenes⁵ viser i sin analyse at barnets beste består av tre verdier; det biologiske prinsipp, hensynet til stabilitet og barnets interesser. Dette er vurderings- og handlingsgrunnlaget til saksbehandler i barneverntjenesten. Imidlertid vil de tre verdiene ofte stå i motsetning til hverandre, samt at de kan tolkes og forstås på ulike måter. Det er det biologiske prinsippet som står sterkest i barnevernloven, noe som sannsynligvis har en sammenheng med at lovgiver har valgt å fremheve det biologiske prinsipp som grunnlaget for det offentlige ansvar for barn. Dette er et paradoks når barnevernets oppgave er å gripe inn i nettopp de sakene hvor omsorgen fra foreldrene ikke er god nok.

FO mener derfor at forslaget om et utviklingsstøttende prinsipp, som en verdi i prinsippet om barnets beste, er svært viktig i forhold til å balansere den vektleggingen som har vært av det biologiske prinsippet. Særlig knyttet opp mot Skivenes⁶ funn av at barnets interesser og behov for en adekvat oppvekst ikke var et sentralt tema når hovedbestemmelsen om omsorgsovertakelse ble vedtatt av Stortinget. Når barnets behov for stabilitet ofte knyttes opp mot det biologiske prinsipp⁷, og fortsatt omsorg fra biologiske foreldre, er det utviklingsstøttende prinsippet mer knyttet opp mot barnets interesse. FO mener

⁵ Marit Skivenes, 2002. *Lovgivning og legitimitet. En evaluering av lov om barneverntjenester av 1992 i et deliberativt perspektiv*. Rapport nr. 79. Institutt for administrasjon og organisasjonsvitenskap. Universitetet i Bergen. Det videre resonnementet i avsnittet bygger på overnevnte rapport.

⁶ Skivenes, Marit, 2004. "Grensen mellom det private og det offentlige i barnevernet. En argumentasjonsanalyse av bestemmelsen om omsorgsovertagelse og tilbakeføring i barneverntjenesteloven". I *Tidsskrift for Velferdsforskning*. Vol. 7, No 1. Fagbokforlaget.

⁷ Marit Skivenes, 2002. *Lovgivning og legitimitet. En evaluering av lov om barneverntjenester av 1992 i et deliberativt perspektiv*. Rapport nr. 79. Institutt for administrasjon og organisasjonsvitenskap. Universitetet i Bergen.

derfor at i saker hvor barneverntjenesten vurderer foreldrenes omsorgsevne må det utviklingsstøttende prinsippet bli et grunnleggende prinsipp i vurderingen av hva som er barnets beste, overordnet det biologiske prinsipp.

Når utvalget foreslår at det i bestemmelsen om familieplassing i barnevernloven fjerner ordet biologisk, tar de hensyn til nye familiekonstellasjoner med far/medfar og mor/medmor. Tilsvarende bør man gjøre de samme vurderinger i forhold til samvær etter barneloven fordi noen barn kan være mer knyttet til sine steforeldre enn sine biologiske foreldre. I forlengelsen av det utviklingsstøttende prinsippet mener FO at steforeldre og barnas tilknytning til disse bør få større betydning i barneloven.

Kapittel 7

FO ønsker å slå fast at slektsfosterhjem er et viktig omsorgstiltak. Likevel mener vi, slik som utvalget, at det må settes de samme kravene til slektsfosterforeldre som til andre fosterforeldre. Valg av fosterhjem må alltid ta utgangspunkt i de individuelle behovene barn og unge har

Barn skal ha gode tilsyn når de er plassert i fosterhjem. FO er enig i at dagens ordning ikke fungerer. Vi ønsker imidlertid ikke på nåværende tidspunkt å ta stilling til om det er Helsetilsynet som skal ha tilsynsansvaret, vi skal først gå nøye igjennom departementets forslag i *Høring – forslag til endringer i barnevernloven (forslag om endringer i finansieringsansvaret og i den faglige samhandlingen mellom stat og kommune, forslag om styrking av barns rettigheter mv.)*. Vi vil derfor komme tilbake med vår syn på dette i vårt høringssvar til endringene i barnevernloven.

Tolketjeneste for barn er en viktig ressurs for at barn og unge skal kunne få medvirke i egen sak i barnevernet. FO støtter derfor utvalgets vurderinger om at tolketjenestene må tilpasses barn, og at man i tolkeutdanningen får opplæring i hvordan man tolker for barn.

Kapittel 8

For FO er det svært viktig å understreke at det er barnets rett til å ha samvær som må være det som avgjør om samvær skal gjennomføres eller ikke. Samværsordning må tilrettelegges i forhold til barnets behov, og må organiseres på en måte som passer barnets hverdag. Det er avgjørende å lytte til barnas synspunkter og opplevelse av samværet og hvordan det påvirker dem. Vi er derfor enig i at samvær må være utviklingsstøttende, slik som utvalget anbefaler. Vi vil også understreke betydningen av at barneverntjenesten sørger for at foreldre får den hjelpen de trenger for å gjøre samværene til gode, trygge og utviklingsstøttende erfaringer for barnet.

FO stiller seg bak utvalgets foreslag om en materiell skranke i barnevernlovens § 4 – 19. Slik at når endrings sak om samvær har vært behandlet av fylkesnemnda én gang, kan ny sak bare kreves hvis det kan dokumenteres at det har skjedd endringer i barnets eller foreldrenes situasjon som sannsynliggjør at samværsordningen kan bli vurdert annerledes.

Kapittel 9

Ved vurdering om et barn skal tilbakeføres til foreldrene må fokuset være på hva som er best for barnet. Et svært sentralt element i en slik vurdering er hvilken tilknytning barnet har til fosterforeldrene, og FO er enig i at barnets tilknytning må ha avgjørende betydning for om et barn tilbakeføres til foreldrene eller ikke. FO støtter derfor utvalgets anbefaling om at *det er viktig å sikre seg at tilknytningskriteriet i § 4-21 første ledd annet punktum blir vurdert i alle saker om tilbakeføring, uavhengig av om tilknytning påberopes av partene, og uavhengig av om foreldrenes omsorg vurderes som forsvarlig eller ikke.* FO er også enig med utvalget i at gjentatte overprøvinger av spørsmålet om omsorgsovertakelse ofte vil være en belastning for barnet. Vi støtter derfor utvalgets anbefaling om begrensning av prøvingsadgangen.

Kapittel 10

Adopsjon som barneverntiltak er lite brukt. FO støtter utvalgets vurderinger og anbefalinger på dette området. FO ønsker imidlertid å understreke behovet for å sikre fosterforeldre som blir adoptivforeldre nødvendig hjelp ved eventuelt senere tidspunkt. Når adopsjon benyttes som barneverntiltak vil de aller fleste av barna ha vært utsatt for grov omsorgssvikt. Dette kan få konsekvenser for hjelpebehovet som man ikke vet om på adopsjonstidspunktet. For at fosterforeldre skal ønske å bli adoptivforeldre tror FO det er viktig at denne type støtte kan tilbys, også mange år senere, om det skulle være behov.

Kapittel 11

Ufødte barn kan trenge vern både fra gravide mødres skadelige livsførsel, samt fra skadelige familieforhold. Både det at mor bruker rusmidler, er svært psykisk syk eller utsettes for vold vil kunne ha skadelige konsekvenser for det ufødte barnet. I dag er det ufødte barnet beskyttet gjennom spesifikk hjemmel dersom mor misbruker rusmidler. I utvalgets rapport anbefales det at bevisskravet i helse- og omsorgstjenesteloven § 10 – 3 revurderes. Det kan synes som om bakgrunnen for ønsket om en revurdering først og fremst handler om at barneverntjenesten og andre med meldeplikt til sosialtjenesten/NAV ikke melder i den grad de burde, og at dette kan skyldes manglende kompetanse til å vurdere rusmidlenes skadepotensial.

FO er ikke av den oppfatning at lovteksten nødvendigvis trenger revurdering hva gjelder beskyttelse av ufødte barn ved mors rusbruk. Derimot bør det vurderes hvorvidt slike bestemmelser også skal innbefatte eksempelvis vold mot mor eller alvorlig psykisk sykdom. Det er også nødvendig å utarbeide gode retningslinjer/veiledere til kommunene. Disse bør ta for seg håndtering av meldeplikt, ansvarsdeling mellom ulike instanser innen kommunen, samt mellom kommunen og spesialisthelsetjenesten. Slike retningslinjer/veiledere var en mangel før tvangsbestemmelsene ble flyttet fra Lov om sosiale tjenester, men er kanskje enda viktigere nå som hjemlene er flyttet til helse- og omsorgstjenesteloven. Det er ikke lenger definert at ansvaret ligger hos en bestemt instans i kommunen som før da det lå hos sosialtjenesten.

I saker hvor det er mistanke om rusbruk, eller avdekkes bruk av rusmidler under svangerskapet, er det i liten grad brukt tvangsinnleggelse. Mye av arbeidet med den gravide som bruker rusmidler skjer gjennom samarbeid, og med

hennes samtykke. Det er likevel ikke utformet noen krav til hva som er forsvarlig praksis for å sikre det ufødte barnet: hvor ofte bør mor avlegge urinprøver for å avdekke om mor bruker rusmidler som skader barnet? Vi vil hevde at det har vært svært forskjellig praksis på dette området fra kommune til kommune, samt også når det gjelder hvilke råd som gis fra fastlege og spesialisthelsetjenesten til kommunen. Dette bekymrer FO, og vi mener at den gravide og hennes barn må følges opp systematisk og strukturert. Det må derfor utarbeides retningslinjer og veiledere som kan hjelpe sosialarbeideren i sitt virke.

FO er klar over utfordringene i å innskrenke mors handlefrihet, samtidig ønsker vi å understreke betydningen av at ufødte barn må ha krav på beskyttelse. Vi støtter derfor utvalgets anbefaling om at det igangsettes et arbeid for å sikre bedre vern av ufødte barn. Imidlertid mener vi at barneverntjenesten allerede i dag må få et mandat om å ta direkte kontakt med utsatte gravide for å tilby hjelp, samt for å kunne vurdere den fremtidige omsorgssituasjonen for barnet. Av dette følger det at det bør være en plikt å melde gravide som lever i en situasjon hvor det ufødte barnet utsettes for skade til barneverntjenesten. Helt konkret betyr det at § 10 – 3 i helse- og omsorgstjenesteloven tas ut og innlemmes i sin helhet i barnevernloven.

Kapittel 12

Det er viktig at foreldre som er fratatt omsorgen for sitt/sine barn må få en bedre oppfølging enn i dag. Vi er enig i utvalgets vurdering av det er behov for andre enn saksbehandler barnevernet til å gjøre denne oppfølgingen. Når det gjelder oppfølging av foreldre etter omsorgsovertakelsen peker utvalget på to mulige løsninger. Den ene er å etablere en egen tjeneste slik som i Danmark, den andre å legge oppfølgingen til familievernnet.

Spørsmålet er om den kompetansen familievernnet besitter benyttes best ved at de skal være ansvarlig for å følge opp foreldre som har mistet omsorgen for barnet sitt. Familievernnet er allerede en svært presset tjeneste, og FO mener det er viktig at de får beholde sin autonomi som selvstendig tjeneste som et gratis lavterskeltilbud til par, barn og familier⁸. I tråd med samhandlingsreformens forebyggings- og folkehelseperspektiv må familievernnet beholdes som et universelt tilbud. Det kan også stilles spørsmål ved om foreldrene oppfatter familievernnet som en del av barnevernet. Dersom det skjer vil tilbudet miste sin funksjon.

FO har fått tilbakemeldinger om at foreldre som har vært henvist til familievernnet for oppfølging etter omsorgsovertakelse i liten grad har benyttet seg av tilbudet. Det kan se ut som det i liten grad har vært ønskelig å etablere nye relasjoner til behandlere som ikke kan hjelpe dem til å få barna tilbake. FO mener derfor at måten de organiserer støttegrupper for foreldre i Danmark, er en bedre måte å tilby foreldrene hjelp på. Dette er allerede prøvd ut i Drammen og enkelte bydeler i Oslo, med godt resultat. FO har ikke tatt stilling til organisatorisk tilhørighet. Vi mener imidlertid at, som i Danmark, vil det være viktig at dette tilbudet ikke blir oppfattet av foreldrene som en del av sosialtjenesten/NAV eller barnevernet.

⁸ Jf § 1, *Lov om familievernkontorer*.

Kapittel 13

FO mener at barnekonvensjonen skal være en rettesnor i alt arbeidet barnevernet gjør. Selv om barnekonvensjonen er inkorporert i norsk lov, bør den i større grad synliggjøres i barnevernloven. En rettighetsfesting av barnevernloven vil være et eksempel på dette.

I utvalgets rapport heter det: *Når likevel toneangivende juridiske forskere, Flatø – utvalget, Befring – utvalget, Barneombudet og en rekke interesseorganisasjoner har anbefalt å gjøre barnevernloven om til en rettighetslov er det fordi det er påfallende at barn som blir utsatt for overgrep og overlast av sine foreldre ikke har lovbestemt rett til hjelp.* FO stiller seg bak denne vurderingen og mener at barnevernloven må gjøres til en rettighetslov. For FO betyr det at formålsbestemmelsen i barnevernloven skal være utformet på en slik måte at loven blir å forstå som en rettighetslov fra barnets ståsted.

Kompetanse

FO ønsker også å si noe om kompetanseheving og videre forskning samlet. Barnevernforskning er et relativt nytt forskningsområde, og anbefalingene av videre forskning er viktige. Det må etter vårt syn sikres en større sammenheng mellom praksisfelt, forskning og utdanningsinstitusjonene. Praksisfeltet bør i større grad være med som premissleverandører for ny kunnskapsutvikling samtidig som det er avgjørende at forskning om barnevernet er en del av faglig og vitenskapelig videreutvikling av barnevernet også gjennom utdanningsinstitusjonene⁹.

Evidensbaserte tiltak har vært og er et prioritert område for faglig utvikling i barnevernet. En relativt stor andel av forskningsmidlene som BLD bevilger gjennom budsjettproposisjoner går til Atferdssenteret. Likevel ser verken Atferdssenteret eller andre aktører i barnevernsfeltet for seg at evidensbaserte metoder vil være tilstrekkelig for å dekke barnevernets behov for kunnskap eller tiltak. Det er fortsatt flere kunnskapshull på sentrale områder innenfor barnevernet¹⁰. FO mener derfor at det er viktig med en helhetlig gjennomgang og systematisering av kunnskapsbehovet på feltet.

Totalt sett innebærer anbefalingene om kompetanseheving i NOU 2012:5 en anerkjennelse av behovet for høy spesialisert barnevernfaglig og sosialfaglig kompetanse i tjenestene – nær barna og familiene. Dette understreker behovet for å intensivere arbeidet med å styrke grunnutdanningene¹¹ som kvalifiserer for arbeid til barnevernet. Disse er i hovedsak identifisert til å være barnevernpedagog- og sosionomutdanningen, som begge bygger på en sosialfaglig tradisjon (sosialpedagogikk og sosialt arbeids teori).

Det må videre skapes arbeidsforhold som gjør at dyktige og erfarne barnevernarbeidere søker seg til og blir værende i førstelinja, og som samtidig ivaretar de nyutdannedes behov. Det må gis mulighet til veiledning, kursing og

⁹ Jf NOU 2009:8 *Kompetanseutvikling i barnevernet*

¹⁰ Jf NIBR – rapport 2011:25 *Den vanskelige samhandlingen*, NOVA – rapport 21/2011,

Institusjonsplassering – siste utvei? Betydningen av barnevernsreformen fra 2004 for institusjonstilbudet

¹¹ Jf Meld. St. 13 (2011 -2012) *Utdanning for velferd. Samspill i praksis*

videreutdanning ut fra lokale behov. Barnevernledere skal ha utdanning og erfaring fra både barnevernfeltet og ledelse.

I tillegg mener FO at tilgang til et godt fagmiljø, samt at arbeidsbelastning på den enkelte saksbehandler, er vesentlige forhold når det gjelder muligheten til å utnytte den enkelte saksbehandlers kompetanse. Vi mener at virkemidler for å sikre nødvendig kompetanse og kapasitet i barneverntjenestene både kan være å innføre en minimumsbemanning på fem fagstillinger i en barneverntjeneste, jf. Barnevernpanelets og Barneombudets anbefaling, samt å utvikle en bemanningsnorm for barneverntjenestene som sier noe om hvor mange saker en saksbehandler i gjennomsnitt kan ha.

Barn og ungs medvirkning

Til sist ønsker FO å understreke betydningen av at barn og unge gis muligheten til å si sin mening, og fortelle hva de ønsker og hvordan de opplever situasjonen. Å innta et barneperspektiv innebærer å sette seg inn i barnets situasjon og gjøre valg for fremtiden som sikrer barnet en god oppvekst. Begrepet barnets perspektiv innebærer at barnevernet også har en forpliktelse til å ha kunnskap om barnets egne oppfatninger, tanker og meninger. Kommunikasjon med barnet blir sentralt for å kunne oppnå denne kunnskapen. Begge deler må sikres av de ansatte i barneverntjenestene, og loven må gjenspeile dette.

Barn i barnevernet skal ha reell medvirkning, og de har krav på å få vite hvorfor beslutninger blir tatt. Det må lovreguleres gjennom barnevernloven at det blir dokumentert på hvilken måte barnet blir involvert i egen sak, samt hva som er barnets syn¹². Dette gjelder i alle faser av barnevernets arbeid; i undersøkelsesfasen, ved hjelpetiltak og i omsorgstiltak, samt når en barnevernssak vurderes avsluttet.

Med vennlig hilsen

Mimmi Kvisvik
Nestleder

Tonje Wejden
Fagkonsulent

¹² Jf. forslaget i NOU 2011:20 *Ungdom, makt og medvirkning*.

